

زعفران

و گیاهان دارویی مهم جهان

نویسنده:

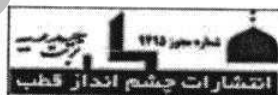
دکتر احمد احمدیان

عضو هیأت علمی دانشکده طب سنتی حیدریه

مهندس الیاس آرمجی

محبوبه السادات بدیعی خیرآبادی

سرشناسه	: احمدیان، احمد، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: زعفران و گیاهان دارویی مهم جهان/ تالیف احمد احمدیان، الیاس آرمجیو، محبوبه السادات بدیع خیرآبادی.
مشخصات نشر	: تربت حیدریه: چشم انداز قطب، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۳۹۶ ص.: مصور (رنگی).
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۳-۷۳-۹
قیمت	: ۳۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۴۵-۲۶۸.
موضوع	: گیاهان دارویی
موضوع	: Medicinal plants
موضوع	: زعفران
موضوع	: Saffron crocus
شناسه افزوده	: آرمجیو، الیاس
شناسه خزود	: بدیع خیرآبادی، محبوبه السادات، ۱۳۶۳ -
رده بندی کسره	: ۱۳۹۶۱۶۲RS / الف ۳۷
رده بندی دیویی	: ۳۳/۶۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۵۴۰۰۰

زعفران و گیاهان دارویی مهم جهان

تألیف	: احمد احمدیان، الیاس آرمجیو و محبوبه السادات بدیع خیرآبادی
ویراستار	: مهدی علیپور
چاپ اول	: ۱۳۹۶
شمارگان	: ۲۰۰۰ نسخه
ناشر	: انتشارات چشم انداز قطب
چاپ و صحافی	: موسسه چاپ و انتشارات ویونا
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۴۳-۷۳-۹
تلفن مرکز پخش	: ۰۹۲۲۳۵۷۹۱۰۹
قیمت	: ۲۰۰.۰۰۰ ریال

- خراسان رضوی، تربت حیدریه، کیلومتر ۷ محور تربت مشهد دانشگاه تربت حیدریه، تلفن: ۰۵۱-۰۱۲۴۰۲۰۰

- تربت حیدریه، خیابان رازی، نیش رازی ۳، انتشارات چشم انداز قطب، تلفن: ۰۹۲۲۳۵۷۹۱۰۹

حق چاپ محفوظ است

پیشگفتار

گیاهان دارویی نقش کلیدی در بهداشت جهانی دارند و در دهه‌های اخیر، توجه زیادی برای احیای مجدد گیاهان دارویی و الحاق و استفاده آنها در سیستم طب شده است. این امر به دلایل متعددی نظیر آگاهی از عوارض سوء جانبی داروهای شیمیایی، هزینه کم این داروها، مقاومت برخی از پاتوژنها به داروهای شیمیایی و نیاز به داروهای جایگزین، عدم وجود دارو برای برخی از بیماریها، عدم امکان تولید مصنوعی بعضی ترکیبات موثره در صنایع داروسازی، ارزش دارویی و تجاری آنها و همچنین اهمیت زیاد موثره گیاهان دارویی در صنایع غذایی، آرایشی و بهداشتی می‌باشد. این مسائل موجب گردیده است تا صرف این گیاهان روز به روز افزایش یابد.

گیاهان دارویی برائی منطقه ای ولی با اهمیت جهانی هستند که ثروت عظیمی به جهان ارزانی داشته اند. تنوع و کثرت گیاهان با خواص درمانی همه را شگفت زده کرده است چرا که تخمین زده می شود حدود ۷۰۰۰۰ گونه گیاه دارویی با تا درختان تنومند حداقل یک بار در تاریخ طب سنتی بعنوان دارو در جوامع بشری استفاده شده اند. واژه گیاهان دارویی تنها به گیاهانی که تسکین دهنده آلام مردم هستند اطلاق نمی شوند بلکه این گیاهان در زیر گروه غذا بعنوان طعم دهنده‌ها، نوشیدنی‌ها، شیرین کننده‌ها، رنگ‌های طبیعی و حشره کش‌ها و همچنین بعنوان ماده اولیه محصولات آرایشی و بهداشتی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرند.

در طی دهه‌های گذشته گسترش وسیعی در طیف درمان‌های گیاهی صورت گرفته که رشد سریع تقاضا برای داروهای گیاهی و بالتبع گیاهان دارویی در دنیا را به دنبال داشته است. این امر موجب شده است که هر سال تعداد بیشتری از کشاورزان با تغییر نوع کشت از زراعت‌های دیگر به کشت گیاهان دارویی روی آوردند، بطوریکه همه سال رشد روز افزون پژوهش‌های مرتبط با گیاهان دارویی در دنیا مشاهده می‌گردد.

امروزه ورود به بازارهای جهانی مستلزم شناخت نیازهای مصرفی و ذائقه مصرف کنندگان کشورهای دنیاست. به عبارت دیگر لازم است کشاورزان گیاهانی را تولید نمایند که نیاز بیشتری در

جامعه به آن وجود داشته و در نهایت سودآوری و ارزآوری بیشتری برای تولید کنندگان و فعالان عرصه گیاهان دارویی کشور داشته باشد. از طرف دیگر محققین و داروسازان نیز لازم است تا با انواع مهم گیاهان دارویی و خواص آنها آشنا شوند تا با تکیه بر اطلاعات ساماندهی شده و کامل، دستاوردها و نتایج مفید و موثرتری در کاربرد گیاهان دارویی مهم جهان حاصل گردد. اما متأسفانه شناخت دقیقی برای گیاهان دارویی مهم و مورد تقاضای داروسازان در عرصه های بین المللی وجود ندارد.

در مجموعه ای که هم اکنون تحت عنوان زعفران و گیاهان دارویی مهم جهان در اختیار شما سروران می باشد سعی شده است تا با مطالعه ای دقیق و نسبتاً جامع، گیاهان دارویی مهم در کشورهای مطرح دنیا شناسایی شده و مقایسه ای اجمالی با تولید گیاه دارویی زعفران به عنوان مهمترین و ارزآورترین گیاه دارویی صورت پذیرد. در این مجموعه، اطلاعات مختصری از منابع معتبر، نتایج طرح های پژوهشی، جایزه علمی محققین دنیا، جمع آوری شده و سعی گردیده است تا نکات کلیدی ارائه شود که ضمن راهنمایی علمندان در جهت انتخاب صحیح گونه گیاهی جهت تولید، بازاریابی و مصرف گیاهان دارویی مهم، برز دنیا، با خواص و مصارف آنها نیز آشنایی اجمالی صورت پذیرد. امید است گامی هر چند کوچک در جهت ارتقا دانش عمومی تولید و بهره برداری صنعتی از گیاهان دارویی در کشور مقدس جمهوری اسلامی ایران برداشته شود.

از آنجایی که گرد آوری این مجموعه خالی از ایراد و اشکال نیست، از تمامی مطالعه کنندگان محترم تقاضا می شود تا هرگونه انتقاد و نظر سازنده و ارزشمند خود را به مولفان ارائه نمایند تا در جلدهای آتی رفع گردد. لازم است از پژوهشکده ملی زعفران دانشگاه تربیت مدرس، حیدریه بویژه آقای دکتر علیرضا کرباسی، دکتر حامد کاوه، مهندس عباس جلالی و همچنین دکتر مهدی علیپور برای ویراستاری و صفحه آرایی و همچنین از سرکار خانم مهلا محقق، علی و اسما احمدیان جهت حمایت همه جانبه در خصوص تهیه، چاپ و توزیع این مجموعه قدردانی و سپاسگزاری گردد.

فهرست مطالب

فصل اول - اهمیت و کاربرد گیاهان دارویی

- ۱-۱- تاریخچه علم گیاهان دارویی..... ۱
- ۱-۲- استفاده از گیاهان دارویی..... ۳
- ۱-۳- اهمیت اقتصادی، درمانی، اشتغال..... ۴
- ۱-۴- صادرات گیاهان دارویی..... ۵
- ۱-۵- نکات فنی در جمع آوری گیاهان دارویی..... ۶
- ۱-۶- زمان برداشت اندامهای مختلف گیاهان دارویی..... ۷
- ۱-۶-۱- ریشه..... ۷
- ۱-۶-۲- پوسته..... ۸
- ۱-۶-۳- برگ..... ۹
- ۱-۶-۴- گل..... ۹
- ۱-۶-۵- میوه..... ۱۰

فصل دوم - زعفران

- ۲-۱- مقدمه..... ۱۱
- ۲-۲- تاریخچه زعفران..... ۱۱
- ۲-۳- مناطق زعفرانخیز ایران..... ۱۳
- ۲-۴- موارد مصرف زعفران..... ۱۴
- ۲-۵- مشخصات زعفران زراعی..... ۱۵
- ۲-۶- گونه های زعفران ایران..... ۱۸
- ۲-۷- گونه های زعفران مناطق مجاور ایران..... ۲۱
- ۲-۸- کلید شناسایی گونههای زعفران..... ۲۲
- ۲-۹- فیزیولوژی رشد و نمو زعفران..... ۲۵
- ۲-۱۰- آب و هوای مناسب زعفران..... ۲۸
- ۲-۱۱- خاک مناسب کشت زعفران..... ۲۹

- ۱۲-۲- کاشت زعفران..... ۳۰
- ۱۳-۲- داشت زعفران..... ۳۳
- ۱۴-۲- برداشت زعفران..... ۴۱
- ۱۵-۲- خشک کردن زعفران..... ۴۳
- فصل سوم - گیاهان دارویی مهم جهان
- ۱-۳- لوبلیا یا تنباکوی هندی (Lobelia)..... ۴۵
- ۲-۳- کتانجک، اشنه دریایی (Kelp)..... ۴۷
- ۳-۳- ما رنگ (Ma Hung)..... ۴۹
- ۴-۳- شیرین بیان (Licorice)..... ۵۱
- ۵-۳- سیر (Garlic)..... ۵۴
- ۶-۳- قارچ شیتاکی (Shiitake mushroom)..... ۵۷
- ۷-۳- پرونوس سرویتینا (Wild Cherry Bark)..... ۵۹
- ۸-۳- سینا (Senna)..... ۶۱
- ۹-۳- عرقچین (Skullcap)..... ۶۳
- ۱۰-۳- پوست بید سفید (White Willow Bark)..... ۶۵
- ۱۱-۳- پنجه گربه دارستا (Cats Claw)..... ۶۷
- ۱۲-۳- سیاه آلو، کاسکارا (Cascara Sagrada)..... ۶۹
- ۱۳-۳- همیشه بهار (Calendula)..... ۷۱
- ۱۴-۳- کوله خاس (Butchers Broom)..... ۷۳
- ۱۵-۳- پیچنوم (Pygeum)..... ۷۵
- ۱۶-۳- پانودارکو، تابویا (Pau d'arco)..... ۷۷
- ۱۷-۳- خار خشک (Puncture vine)..... ۷۹
- ۱۸-۳- نعناع (Peppermint)..... ۸۱
- ۱۹-۳- چای سبز (Green tea)..... ۸۳
- ۲۰-۳- انگور (Grapeseed Extract)..... ۸۵

- ۸۷..... ۳-۲۱- گندنای کوهی، فراسیون (Horehound).
- ۸۹..... ۳-۲۲- کراناگوس، زالزالک، (Hawthorn).
- ۹۲..... ۳-۲۳- شبدر قرمز (Red Clover).
- ۹۴..... ۳-۲۴- تمشک جنگلی (Raspberry).
- ۹۶..... ۳-۲۵- قارچ ریشی (Reishi Mushroom).
- ۹۸..... ۳-۲۶- ربواس (Rhubarb).
- ۱۰۰..... ۳-۲۷- گریب فرویت (Grapefruit Seed Extract).
- ۱۰۲..... ۳-۲۸- اوپاتوریا، گراول روت (Gravel Root).
- ۱۰۴..... ۳-۲۹- آب بنفالن (Gotu Kola).
- ۱۰۶..... ۳-۳۰- خوکطلانی (Golden Seal).
- ۱۰۸..... ۳-۳۱- قرهقاط (Raspberry).
- ۱۱۰..... ۳-۳۲- گل ختمی (Marshmallow).
- ۱۱۲..... ۳-۳۳- سمفیتون، برگهماور (Comfrey).
- ۱۱۴..... ۳-۳۴- بداغ جنگلی (Cramp Bark).
- ۱۱۶..... ۳-۳۵- دارچین (Cinnamon).
- ۱۱۸..... ۳-۳۶- علف غاز، علف شیر (Cleavers).
- ۱۲۰..... ۳-۳۷- نارون (Slippery Elm).
- ۱۲۲..... ۳-۳۸- گل ساعتی (Passion Flower).
- ۱۲۴..... ۳-۳۹- پونه کوهی (Oregano).
- ۱۲۶..... ۳-۴۰- گزنه (Nettle).
- ۱۲۸..... ۳-۴۱- جعفری (Parsley).
- ۱۳۰..... ۳-۴۲- اکیناسه، سرخارگل، (Echinacea).
- ۱۳۳..... ۳-۴۳- شیزاندرا (Schizandra).
- ۱۳۵..... ۳-۴۴- نخل پنجه ای (Saw Palmetto Berry).
- ۱۳۷..... ۳-۴۵- آفتی (Elder).

- ۱۳۹ ۳-۴۶ انگور خرس (Uva-ursi)
- ۱۴۱ ۳-۴۷ موریا (Muria Puama)
- ۱۴۴ ۳-۴۸ رازیانه (Fennel)
- ۱۴۶ ۳-۴۹ گل خوش (Eyebright)
- ۱۴۸ ۳-۵۰ قاصدک (Dandelion)
- ۱۵۰ ۳-۵۱ کانگ کویی Dong Quai
- ۱۵۲ ۳-۵۲ خاله شنیز، گرز شیطان (Devil's Club)
- ۱۵۴ ۳-۵۳ به دندان (Devil's Claw)
- ۱۵۶ ۳-۵۴ بارهنگ برک (Fo Ti, Ho Shou Wu)
- ۱۵۸ ۳-۵۵ گل مینا (Leverwort)
- ۱۶۰ ۳-۵۶ زنجبیل شامی (Elecampane)
- ۱۶۲ ۳-۵۷ شنبلیله (Fenugreek)
- ۱۶۴ ۳-۵۸ بومادران (Yarrow)
- ۱۶۶ ۳-۵۹ افسنتين (Wormwood)
- ۱۶۸ ۳-۶۰ یوهیمی (Yohimbe Bark)
- ۱۷۰ ۳-۶۱ کیهکشیش (Shepherds Purse)
- ۱۷۲ ۳-۶۲ سنبللطیب (Valerian)
- ۱۷۴ ۳-۶۳ یوسنها (Usnea)
- ۱۷۶ ۳-۶۴ فلفل استرالیایی (Kava kava)
- ۱۷۸ ۳-۶۵ زوفا (Hyssop)
- ۱۸۰ ۳-۶۶ دم اسب (Horsetail)
- ۱۸۲ ۳-۶۷ مرّ هندی (Indian Myrrh)
- ۱۸۵ ۳-۶۸ زنجبیل (Ginger)
- ۱۸۷ ۳-۶۹ نیل وحشی (Wild Indigo)
- ۱۸۹ ۳-۷۰ ژینگو (Ginkgo Biloba)

۱۹۱	۳-۷۱- پای خری (Coltsfoot).....
۱۹۳	۳-۷۲- درخت چای (Tea Tree).....
۱۹۵	۳-۷۳- رزماری (Rosemary).....
۱۹۷	۳-۷۴- آلوئه‌ورا (Aloe Vera).....
۱۹۹	۳-۷۵- تنباکوی کوهی (Arnica).....
۲۰۱	۳-۷۶- بادیان رومی، انیسون (Anise).....
۲۰۳	۳-۷۷- گون (Astragalus).....
۲۰۵	۳-۷۸- مرّ عربی، مرّ سمالی (Arabian Myrrh, Somaian Myrrh).....
۲۰۷	۳-۷۹- قره‌طاب‌چاه (Bilberry).....
۲۰۹	۳-۸۰- کنگر فرنگی (Alicia).....
۲۱۱	۳-۸۱- سنجد تلخ (Buc thorne).....
۲۱۳	۳-۸۲- بروملیان (Bromelain).....
۲۱۵	۳-۸۳- توت مار (Black Cohosh).....
۲۱۷	۳-۸۴- گردوی سیاه (Black Walnut).....
۲۱۹	۳-۸۵- پنج انگشت (Chastetree Berry).....
۲۲۱	۳-۸۶- فلفل (Cayenne).....
۲۲۴	۳-۸۷- یونجه (Alfalfa).....
۲۲۶	۳-۸۸- علف گربه، نعناع گربه (Catnip).....
۲۲۸	۳-۸۹- بابونه (Chamomile).....
۲۳۰	۳-۹۰- گل ماهور، خرگوشک (Mullein).....
۲۳۲	۳-۹۱- خار مریم (Milk Thistle).....
۲۳۴	۳-۹۲- بابا آدم، اراقیطون (Burdock).....
۲۳۶	۳-۹۳- دم شیر (Motherwort).....
۲۳۸	۳-۹۴- عشب بیابانی (Sarsaparilla).....
۲۴۰	۳-۹۵- مریم گلی (Sage).....

۲۴۲ (Saint John's Wort) گل راعی ۳-۹۶

۲۴۵ فهرست منابع

۲۶۹ تصاویر

www.ketab.ir